

ARHIVSKI VJESNIK XXV

Zagreb 1982, str. 119

Svezak je izišao sa smanjenim brojem stranica, ali je zadržao ustaljeni oblik i značajke.

U rubrici »Građa« Ivo Ficović, *Zbirka matičnih knjiga Historijskog arhiva u Dubrovniku* (7—35) objašnjava naziv i definiciju matičnih knjiga. Upozorava na njihovu važnost u demografiji, genealogiji, biografiji, onomastici, toponomastici, medicini itd. Slijedi zatim historijat odredaba o maticama. U katoličkoj crkvi matice se obavezno vode ođ Tridentinskog koncila (1545—1563). Otada potječu i prve crkvene odredbe o njima. Nakon toga pojedine države objavljuju zakone o vođenju matica, pa se taj posao pomalo i konačno sekularizira. U nekim državama, pa i u Hrvatskoj matične su se knjige pisale prije tog koncila, ali se najvećim dijelom vode poslije njega i na temelju njegovih odredbi. Poslije II. svjetskog rata matične se knjige u Jugoslaviji i Hrvatskoj izdvajaju iz crkvenog djelokruga. One, koje su starije od 1860, morale su se predati državnim arhivima, odnosno JAZU ukoliko su pisane bosančicom ili glagoljicom. Autor se posebice zadržava na dubrovačkim maticama. Označava starost, podrijetlo, inventar i sl.

Sime Jurić, *Pismo Rafaela Levakovića Kasparu Schoppeu iz 1636. godine* (37—46). Govori se o pismu poznatog franjevca Rafaela Levakovića (1597—1649) (fra Raffaello Croato) upućeno njemačkom jezikoslovcu i teološkom piscu Gašparu (Kasparu) Schoppeu (Casparus Scioppius 1576—1649), u kojem ga moli da pogleda govor-čestitku pripremljenu za kralja Ferdinanda III, da ga upozori na možebitne retoričke nedostatke i prema potrebi dotjera tekst. Autor objavljuje pismo, koje je dokaz Levakovićevih veza s tim piscem, međutim, sumnja da je govor zaista sastavio Levaković.

U odjeljku »Članci i rasprave« Tatjana Mušnjak, *Mjerila na starim zemljopisnim kartama* (47—64). Stara mjerila: različite milje, klafteri, vrste, koraci, stadiji i sl., kojima se označavala udaljenost na starim kartama, autorica je preračunala u suvremene mjere i prikazala ih u metrima.

Miroslav T u đ m a n, *Struktura i geneza informacijskih sustava* (65—90). Budući da je »computer velika prekretnica u znanstveno-tehnološkoj revoluciji«, autor navodi da je najvažnije pitanje computerizacije zašto i kako primijeniti tu novu tehnologiju za naše potrebe. Pod informacijskom djelatnošću u ovom prilogu obuhvaća arhivsku, muzejsku, bibliotekarsku i dokumentacijsku djelatnost. S druge strane, informacijski sustav (IS) tvore informacijski subjekti, informacijska kultura, oprema i sredina. Pod informacijskim

subjektima u prvom su redu biblioteke, dokumentacijski centri, arhivi, muzeji, INDOK službe, referalni i računski centri, zatim informatička društva i udruženja, pojedine znanstvene institucije, škole i fakulteti i na kraju pojedinci. Informacijska kultura obuhvaća »trajne oblike i obrasce ponašanja korisnika« informacija. Opremu čine sva tehnička pomagala i sredstva u informacijsko-dokumentacijskom procesu. Sredinu IS čine konkretna društvena struktura i njihove potrebe.

U daljnjem izlaganju donosi primjere kojima objašnjava primjenu IS, kao što su počeci arhiva, čitaonica, bibliografija, biblioteke i njihovo uređenje, zaštita spomenika kulture itd. Pri stvaranju IS težište se postavlja na organizaciju, institucionalizaciju i sustav vrijednosti na kojima će se konstituirati određeni IS. Primjena computera npr. u bibliotekama značila bi modernizaciju biblioteka, s time da zadrže svoje temeljno tradicionalne postavke.

Premda nema konkretnih prijedloga za computerizaciju arhivske službe, članak je informativan sa suvremenim pogledom na mogućnost boljeg rada i korištenja dokumentacije.

Peter Klasić, *Varaždin v arhivih Slovenije* (91—96). U pokrajinski arhiv u Mariboru dospio je 1935. fond »Komitat Zala«, s podacima iz Prekomurja i Međimurja i shodno tomu za okružja Čakovec i Prelog. To su u prvom redu matične knjige od 1870. do 1919, te gospodarsko-upravni i državni spisi. Osim tih dokumenata u arhivu su i dokumenti koji se tiču Varaždina i njegove okolice iz XVII i XIX st. Podaci se nalaze, upozorava autor, i u Zgodovinskom arhivu u Ptuj, u Arhivu SR Slovenije u Ljubljani, u arhivima u Celju, Kopru i Novoj Gorici. Na kraju predlaže da se arhivi u Hrvatskoj i Sloveniji uzajamno obavještavaju o pojedinim dokumentima koji se u njima nalaze.

Davorin Eržišnik, *Kriteriji vođenja evidencija o arhivskoj građi u nastajanju* (97—99). Autor stavlja težište na kriterije stvaraoča i imaoča građe, te na pitanja koja se građa nalazi izvan arhiva i gdje? Akumulaciju građe bivših stvaraoča svrstava u tri skupine: negdašnji organi društveno-političkih zajednica, novi organi nastali putem integracije, te građa koju su preuzeli i postavili novi organi.

U rubrici »Prikazi-recenzije« Tatjana Ribkin-Puškadija piše o restauriranju iluminiranih rukopisa, a povodom restauracije Srpskog psaltira poznatog i kao Münchenski psaltir. P. Strčić prikazuje svezak koji se odnosi na arhivske fondove i zbirke u SR Makedoniji, a J. Paver Historijski zbornik XXXIII—XXXIV. A. Vuković nas obavještava što piše o zaštiti arhivske i registratorske građe izvan arhiva u »Privrednom vjesniku«. Slijede daljnji prikazi P. Strčića, R. Kolarević-Kovačić, D. Zagotte.

Rubrika »Vijesti« informira o savjetovanju Saveza društava arhivskih radnika Hrvatske u Karlovcu; tečaju arhivistike u SRH; seminaru za radnike u registraturama; samoupravnom sporazumu za popravak Historijskog arhiva u Bjelovaru (J. Paver, M. Modrušan, D. Eržišnik, B. Milošak).

Na kraju — topli »In memoriam« za Mirka Androića i Stjepana Bačića od M. Rastić i J. Butorac-F. Glavina.

Josip Lučić

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU — INSTITUT ZA HRVATSKU POVIJEST

INSTITUTE OF CROATIAN HISTORY
ИНСТИТУТ ХОРВАТСКОЙ ИСТОРИИ

RADOVI

VOL. 17

Z A G R E B

1984.

Izdavač: Sveučilište u Zagrebu — Centar za povijesne znanosti
Odjel za hrvatsku povijest

UREDNIČKI ODBOR

Branka BOBAN, Zagreb, Mirjana GROSS, Zagreb, Josip LUČIĆ, Zagreb, Marijan MATIČKA, Zagreb, Ivan OČAK, Zagreb, Tomislav RAUKAR, Zagreb, Petar STRČIĆ, Zagreb

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK

Josip LUČIĆ, Zagreb

Adresa uredništva: Centar za povijesne znanosti — Odjel za hrvatsku povijest,
Zagreb, Krčka 1

Časopis izlazi jednom godišnje

Cijena ovog broja iznosi 600 din.

Izdavanje časopisa sufinancira Samoupravna interesna zajednica za znanstveni rad SRH-VII.

Rješenjem Republičkog komiteta za prosvjetu, kulturu, fizičku i tehničku kulturu SR Hrvatske br. 6859,1 od 5. X. 1982. časopis »Radovi« oslobođeni su plaćanja poreza na promet proizvoda.

Časopis je registriran u Republičkom komitetu za informiranje SRH pod br. UP-547,2 — 84 — 1984

RADOVI 17

Za izdavača
Prof. dr *Josip Adamček*

Lektor
Ivan Tolj

Korektor
Ivan Tolj

Tehnički urednik
Franjo Čuješ

SURADNICI U OVOM BROJU

ANDRIĆ mr Jasna, Filozofski fakultet, Zagreb
ANTIĆ dr Ljubomir, Centar za istraživanje migracija Krčka 1, Zagreb
ANTOLJAK dr Stjepan, Zajčeva 31, Zagreb
BERTOSA dr Miroslav, Karličeva 12, Pula
BOBAN mr Branka, Centar za povijesne znanosti, Zagreb
BUDAK mr Neven, Filozofski fakultet, Zagreb
GOLDSTEIN Ivo, Filozofski fakultet, Zagreb
JURIĆ Radomir, Arheološki muzej, Zadar
JURIŠIĆ Ivan, Rakusina 12, Zagreb
LUCIĆ dr Josip, Centar za povijesne znanosti, Zagreb
MIJATOVIĆ Anđelko, Palmira Togliatija 12, Susedgrad, Zagreb
MIROŠEVIĆ mr Franko, Zavod za prosvjetno-pedagošku službu SHH, Zagreb
OČAK dr Ivan, Centar za povijesne znanosti, Zagreb
PAVLIČEVIĆ dr Dragutin, Centar za povijesne znanosti, Zagreb
POPOVIĆ mr Štefanija, Centar za povijesne znanosti, Zagreb
RAUKAR dr Tomislav, Filozofski fakultet, Zagreb
STANČIĆ dr Nikša, Filozofski fakultet, Zagreb
STRČIĆ dr Mirjana, Kumičićeva 42, Rijeka
SZABO dr Agneza, Muzej grada Zagreba
VRANJEŠ-SOLJAN mr Božena, Centar za povijesne znanosti, Zagreb
ZORIĆ Damir, Salopekova 18, Zagreb